

Bergandy, Wróciślawa

Posiedzenie Grupy Roboczej ds. Nauczania Historii Nauk Ścisłych

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 31/1, 250-251

1986

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

stąpiła z inicjatywą wprowadzenia wykładów z historii chemii, fizyki, matematyki i astronomii na odpowiednich kierunkach studiów wszystkich wyższych uczelni w Polsce, co znalazło swój wyraz w rozesłaniu do dziekanów wydziałów pism zawierających określone propozycje. W najbliższym czasie ukażą się podręczniki i skrypty uniwersyteckie: podręcznik pióra prof. J. Brody — z historii rolnictwa i leśnictwa; skrypt prof. R. Mierzeckiego — traktujący o rozwoju pojęć chemicznych oraz opracowany przez zespół — pod redakcją naukową prof. med. T. Brzezińskiego — podręcznik historii medycyny. Prelegentka mówiła także o planowanej na rok 1986 organizacji tzw. szkół letnich (z historii chemii, matematyki i medycyny), kształtujących kadrę dydaktyczną z historii tych dyscyplin. Zgłosiła postulat zaproszenia sześciu specjalistów z zagranicy, którzy uczestniczyliby w prowadzeniu zajęć w szkołach letnich (po dwóch w każdej ze szkół).

W sprawie organizacji szkół letnich głos zabrał również prof. Mierzecki, informując o akceptacji organizowania szkół letnich przez Polskie Towarzystwo Matematyczne i przez Polskie Towarzystwo Chemiczne.

Przewodniczący KHNiT podkreślił, iż uważa za szczególnie istotne i potrzebne organizowanie szkół letnich z historii poszczególnych dyscyplin.

Grzegorz Karczmarsz
(Warszawa)

POSIEDZENIE GRUPY ROBOCZEJ DS. NAUCZANIA HISTORII NAUK ŚCISŁYCH

W dniu 24 kwietnia 1985 r. odbyło się posiedzenie Grupy Roboczej ds. nauczania historii nauk ścisłych w ramach Komisji Nauczania Historii Nauki i Techniki Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN.

W posiedzeniu, któremu przewodniczył kierujący grupą prof. dr Roman Mierzecki udział wzięli: prof. dr Jerzy Dobrzycki (Instytut Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN) i dr J. Mietelski (Obserwatorium Astronomiczne UJ) — reprezentujący astronomię; dr Zofia Pawlikowska-Brożek (Komisja Historii Matematyki Polskiego Towarzystwa Matematycznego) — reprezentująca matematykę; prof. dr Bronisław Średniawa (Instytut Fizyki UJ) i prof. dr Andrzej Wróblewski (Wydział Fizyki UW) — fizycy; doc. dr Roman Bugaj (Centrum Doskonalenia Nauczycieli MOiW), dr Włodzisław Bergandy (Wydział Chemii UAM), doc. dr Stefan Zamecki (IHNOiT PAN) — reprezentujący wraz z przewodniczącym obrad, chemię.

Obecna była również prof. dr Irena Stasiewicz-Jasiukowa, wiceprzewodnicząca Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN i przewodnicząca Komisji Nauczania Historii Nauki i Techniki tego Komitetu.

Dyskutanci omówili aktualny stan nauczania historii nauk ścisłych na uczelniach wyższych; trudności z wprowadzeniem lub utrzymaniem wykładu akademickiego z tego zakresu oraz możliwości rozszerzania stanu wiedzy historycznej o naukach ścisłych w społeczeństwie, a zwłaszcza w szkołach średnich, poprzez działania popularyzatorskie.

Obecnie w niektórych uczelniach wyższych kraju, głównie w uniwersytetach, kilku politechnikach i szkołach pedagogicznych, są prowadzone zajęcia z historii nauk ścisłych w postaci nieobowiązkowego wykładu monograficznego dla studentów wyższych lat, zalecanego dla studentów kursu nauczycielskiego na uniwersytetach, w ilości 15 (rzadziej 30) godzin. Wykładowcy, którzy traktują podjęcie takiego wykładu jako wyraz osobistych pasji i zainteresowań, nie popartych na ogół przez władze wydziałowe, opierają się przede wszystkim na wydawnictwach monograficznych i opracowaniach obcojęzycznych. W planach wydawniczych znaj-

dują prof. A. Wróblewskiego „Wykłady z historii fizyki” t. I—II (tom II zawiera analogię tekstów oryginalnych) oraz prof. R. Mierzeckiego „Historia chemii”.

W związku z nowym programem studiów, przewidującym m.in. zaniechanie kształcenia nauczycielskiego, wykład z historii nauk ścisłych może znaleźć się — przy niezbędnym poparciu władz wydziałowych — w bloku nauk społeczno-politycznych. Dyskutanci postulowali też zwiększenie ilości czasu, przeznaczonego na taki wykład, do 30 godz. Pozwoliłoby to na zwiększenie bardzo niewielkiego obecnie zasięgu nauczania historii nauk ścisłych w szkołach wyższych. Obserwuje się brak zainteresowania u pracowników naukowo-dydaktycznych, a także u studentów problematyką historyczną, co przy niewielkich możliwościach dotarcia do materiałów źródłowych i braku inspiracji ze strony wydziałów, spycha historię na margines.

Skuteczną formą zwiększania zainteresowania nauczaniem historii nauk ścisłych w środowisku nauczycieli akademickich i nauczycieli szkół średnich, mogą być spotkania o charakterze seminariów. Przykładem może być Szkoła Historii Chemii, zorganizowana przez PTCh (przy osobistym zaangażowaniu przewodniczącego Sekcji Historii Chemii PTCh, prof. R. Mierzeckiego), w czerwcu 1984 r. Szkoła zgromadziła około 40 wykładowców akademickich oraz nauczycieli szkolnych z całego kraju. W 1986 r. odbędzie się II Szkoła (poświęcona omówieniu wpływu rozwoju technologii na postępy chemii), w której m.in. planuje się udział gości z Czechosłowacji.

W wyniku dyskusji, zebrani postanowili wystąpić do Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN z memoriałem w sprawie wprowadzenia do programów szkół wyższych historii nauk ścisłych, obligującym Komitet do przekazania władzom odnośnych uczelni postulatów w tej sprawie.

W podsumowaniu obrad stwierdzono, że istnieje potrzeba wprowadzenia w obieg społeczny historii nauk ścisłych, ponieważ rozwój koncepcji naukowych niesie z sobą ogromne wartości ogólnokulturowe. Znajomość historii nauki pozwala wiązać jej przeszłość z teraźniejszością; okoliczność ta sprawia, że dzieje nauki stanowią przedmiot, którego nauczanie nie tylko na poziomie akademickim, ale może w jeszcze większym stopniu na poziomie szkoły średniej stać się niezwykle atrakcyjne.

Wróciława Bergandy
(Poznań)

INSTYTUT HISTORII NAUKI, OŚWIATY i TECHNIKI PAN

POSIEDZENIA NAUKOWE ZAKŁADU HISTORII NAUK SPOŁECZNYCH

1.

W dniu 19 czerwca 1985 r. odbyło się w Muzeum Techniki poszerzone posiedzenie naukowe Zakładu Historii Nauk Społecznych, na którym prof. dr Ewa Rzadkowska przedstawiła referat pt. *Znaki zapytania i paradoksy Encyklopedii Diderota*. Tekst ten został oparty w znacznym stopniu na nieznanym dotychczas materiale — zebranych przez referentkę podczas pobytu we Francji. Autorka zaprezentowała także poglądy i opinie, dotyczące *Encyklopedii*, uczonych z różnych państw, którzy opierali się w pracy na najnowszych metodach badawczych — m.in. lingwistycznych, dzięki czemu wiele nowo powstałych sądów różni się od dotychczasowych. Stąd ten dość zaskakujący tytuł referatu — stwierdziła na końcu krótkiego wstępu — E. Rzadkowska.